

TEZARIJ ZA ZAVRŠNI ISPIT

I. FILOZOFIJA

1. **Uvod u filozofiju:** 1.1. Objekt i metoda filozofije; 1.2. Problem mišljenja i znanja; 1.3. Odnos filozofije, religije i znanosti; 1.4. Istinitost i opravdanje znanja; 1.5. Skepticizam, idealizam i realizam.
2. **Povijest filozofije:** 2.1. Osnovne crte Platonove filozofije; 2.2. Osnovne crte Aristotelove filozofije (fizika, metafizika); 2.3. Sv. Toma Akvinski (srednjovjekovni kontekst, nominalizam vs. realizam, sinteza vjere i razuma); 2.4. Racionalizam, empirizam i kritička filozofija (Kant); 2.5. Fenomenologija i personalizam.
3. **Ontologija i kozmologija:** 3.1. Definicija i objekt ontologije; 3.2. Temeljni problemi ontologije: supstancija, biće, bitak; 3.3 Problem univerzaliteta; 3.4. Definicija i objekt kozmologije; 3.5. Klasična i suvremena kozmologija.
4. **Teodiceja i antropologija:** 4.1 Tematiziranje Boga u povijesti filozofiji; 4.2. Shvaćanje čovjeka u povijesti filozofije; 4.3. Potreba i mogućnost dokazivanja Božje egzistencije 4.4. O duši: Aristotel i Toma Akvinski; 4.5. Sloboda volje, pitanje smisla, besmrtnosti.
5. **Praktična filozofija:** 5.1. Etika i metaetičke teorije; 5.2. Savjest i ljudsko djelovanje; 5.3. Osnove političke filozofije; 5.4. Shvaćanje politike u povijesti filozofije; 5.5. Pojedinac i društvo.

II. SVETO PISMO STAROG ZAVJETA

1. **Uvod u Svetu pismo:** Hermeneutika SP. Nadahnuće, istina i objava SP. Nastanak i podjela SP. Formacija SP. Kanon SP. Apokrifi SP. Jezici SP. Monoteizam u SP. Jahvistička i elohistička predaja u SP. Deuteronomistička i svećenička predaja u SP. Psalmi kao molitva Izraela. Duh Božji u SP. Božji savez u SP. Strah Božji u SP. Grijeh, kazna i sud u SP. Oprost i spasenje u SP.
2. **Petoknjižje:** Knjiga Postanka, Knjiga Izlaska, Knjiga Levitskog zakonika, Knjiga Brojeva i Knjiga Ponovljenoga zakona: povjesni okvir, struktura, glavne teme i biblijska teologija svake od knjiga.
3. **Povijesne knjige:** Knjiga o Jošui, Knjiga o Sucima, Samuelove knjige, Knjige o kraljevima, Knjige Ljetopisa i Knjige Ezre i Nehemije: povjesni okvir, struktura, glavne teme i biblijska teologija svake od knjiga. Knjige Makabejaca: povjesni okvir, struktura, glavne teme i biblijska teologija.

4. **Proročke knjige:** Pojam i značenje proroštva u Izraelu. Izraelsko proroštvo u odnosu na susjedne narode. Predsužanjski proroci: povijesni okvir, osobnosti proroka, struktura knjiga, glavne teme knjiga i teologija predsužanjskih proroka. Proroci sužanjstva: povijesni okvir, osobnosti proroka, struktura knjiga, glavne teme knjiga i teologija sužanjskih proroka. Postsužanjski proroci: povijesni okvir, osobnosti proroka, struktura knjiga, glavne teme knjiga i teologija postsužanjskih proroka.
5. **Mudrosne knjige:** Mudrosni korpus. Ekstrabiblijski mudrosni materijal. Knjiga mudrih izreka: kontekst, struktura, govor o Mudrosti u Izr 8. Knjiga o Jobu: kontekst, struktura, prebivalište Mudrosti u Job 28. Koheletova knjiga: kontekst, struktura, Koheletova metodika. Knjiga Ben Siraha: kontekst, struktura, pohvala Mudrosti u Sir 24. Knjiga Salomonove mudrosti: kontekst, struktura, pohvala Mudrosti u Mud 7–8. Knjiga Psalama: povijesni okvir, struktura, glavne teme i biblijska teologija.

III. SVETO PISMO NOVOGA ZAVJETA

1. **Evangelja i Djela apostolska.** Značenje riječi „evangelje“ te njegovo podrijetlo i faze formiranja. Sinoptički problem. Sadržaj evanđelja po Marku, Mateju i Luki te Djela apostolskih. Pitanje izvora, autorstva, vremena nastanka, zajednice kojoj su upućeni navedeni spisi.
2. **Ivan i ivanovski spisi.** Sadržaj evanđelja po Ivanu; 1, 2, 3 Ivanove poslanice; stilske osobine Ivanova evanđelja te njegova sličnost i razlika sa sinoptičkim evanđeljima; pitanje autora Ivanova evanđelja; povijest ivanovske zajednice. Pitanje autora, vremena i povoda pisanja 1 Iv te književne vrste i strukture 1 Iv. Sličnosti i razlike između 1, 2, 3 Iv poslanice te pitanje starješina u 2 Iv. Odnos glavnih likova 3 Iv (Gaj, Diotref, Demetrije).
3. **Pavlovi i deuteropavlovski spisi.** Književni sastav novozavjetnih poslanica; prikaz Pavlova života i njegovih misijskih putovanja; Pavlova motivacija i njegova baština. Pavlovi autentični spisi (1 Sol, Gal, Fil, Flm, 1 i 2 Kor, Rim); sadržaj pojedinih spisa i glavni naglasci te vrijeme i mjesto pisanja. Himni u novozavjetnim poslanicama. Pavlovo kritiziranje bludnika i homoseksualaca u 1 Kor 6,9-10. Pavlovo gledanje na „istočni grijeh“ u Rim 5,12-21. Deuteropavlovski spisi (2 Sol, Kol, Ef, Tit, 1 i 2 Tim); sadržaj pojedinih spisa i glavni naglasci te vrijeme i mjesto pisanja. Propisi o kućnom čudoređu u deuteropavlovskim spisima. Prezbiteri/episkopi u pastoralnim poslanicama.
4. **Ostali novozavjetni spisi i knjiga Otkrivenja.** Sadržaj navedenih spisa (Heb, 1 i 2 Pt, Jak, Jd, Otk) i glavni naglasci te vrijeme i mjesto pisanja. Pitanje kanoničnosti tih spisa i korištenje nekanonskom literaturom. Uloga liturgije u knjizi Otk.
5. **Teologija novozavjetnih spisa.** Glavni teološki naglasci svakog od sinoptičkih evanđelja. Glavni naglasci Pavlove teologije (Pavlova kristologija, pitanje opravdanja, Pavlova

ekleziologija). Teologija poslanica Kol i Ef. Teologija pastoralnih poslanica. Glavne teme ivanovske teologije (posebnost ivanovske kristologija, Ivanovo gledanje na učeništvo, ivanovska pneumatologija). Teologija knjige Otkrivenja.

IV. FUNDAMENTALNA TEOLOGIJA

1. **Kršćanska objava.** Univerzalna i partikularna, naravna i nadnaravna objava. Utemeljujuća i eksplikativna faza objave. Božja objava u Starom i Novom zavjetu. Isus Krist – vrhunac, posrednik i punina objave. Prenošenje Božje objave. Značenje Tradicije/Predaje. Odnos između Pisma i Predaje. Razumijevanje Božje objave u povijesti teologije. Modeli objave. Vjera – odgovor na Božju objavu. Struktura i glavne poruke konstitucije *Dei Verbum*.
2. **Vjerodostojnost objave.** Povijesna osoba Isusa iz Nazareta. Povijesnost evanđelja. Isusove riječi i djela. Čudo kao znak objave. Pashalno otajstvo. Povijesni Isus je identičan uskrsom Kristu. Isus Krist kao *universale concretum*. Kristološki naslovi: Mesija-Krist, Sin Božji, Sin Čovječji, Gospodin-Kyrios.
3. **Crkva Kristova.** Povijesno ustanovljenje Crkve. Misterij Crkve. Crkva kao Tijelo Kristovo i kao Božji narod. Odnos između Crkve i Kraljevstva Božjeg. Nužnost Crkve za spasenje. Oznake Crkve: jedna, sveta, katolička i apostolska. Odnos Crkve prema ostalim kršćanskim zajednicama i prema nekršćanima. Služba i kolegijalno učiteljstvo biskupa. Petrov primat. Misijsko poslanje Crkve. Postkonciljska ekleziologija i neki modeli Crkve. Struktura i glavne poruke konstitucije *Lumen Gentium*.
4. **Teološka epistemologija.** Teologija kao crkveno i znanstveno promišljanje o objavi. Razvoj teologije. Spoznaja u teologiji. Fundamentalna teologija: identitet, zadaće, objekt i metode. Povijesni razvoj i uloga fundamentalne teologije. Vjera i razum. Pitanje istine u kršćanstvu/teologiji. Dogma i razvoj dogme. Interpretacija vjerskih istina i dogmi. Crkveno učiteljstvo.
5. **Religije.** Značenje pojma religija. Unutarnji sadržaj religije – sveto. Vanjski oblici religije – očitovanja svetog. Velike religije svijeta: hinduizam, budizam, islam, židovstvo, konfucijanizam, taoizam. Modeli teologije religija. Prosudba nekršćanskih religija. Crkveni dokumenti o odnosu prema nekršćanskim religijama.

V. PATROLOGIJA I KRŠĆANSKI NAUK

1. **Crkveni nauk u prva tri stoljeća:** Apostolski oci (autori i kontekst). Apologeti II. stoljeća (autori i nauk). Heretička i protuheretička književnost III. stoljeća (autori i kontekst). Starokršćanska književnost III. stoljeća (aleksandrinci, antiohijci, latini).

2. **Razvoj trinitarne teologije IV. stoljeća:** Arijanska kontroverzija (autori i kontekst). Između Niceje (325.) i Carigrada (381.): nauk. Teologija otaca Kapadočana.
3. **Teološka misao s kraja IV. i početka V. stoljeća:** Istočni pisci (Palestinci, Aleksandrinci, Antiohijci, Sirijci). Zapadni pisci: Hilarije, Ambrozije, Jeronim.
4. **Teologija sv. Augustina:** Augustin Hiponski (život i nauk). Antropološke hereze: Maniheizam, Donatizam, Pelagijanizam, Semi-pelagijanizam.
5. **Razvoj kristoloških kontroverzija V. – VII. stoljeća:** Apolinarizam. Nestorijanizam. Monofizitizam. Monoenergizam. Monoteletizam. Između kalcedonskog (451.) i Drugog Carigradskog koncila (553.): autori i kontekst. Ikonoklazam.

VI. DOGMATSKA TEOLOGIJA

1. **Trinitarni nauk:** Nicejsko-carigradski simbol, istobitnost Oca i Sina, hipostatska unija, filioque, trinitarne hereze, kristološke hereze.
2. **Soteriološko pitanje:** Novi Adam, Jaganjac Božji, uzima grijeh svijeta, koji je po jednom čovjeku ušao u ovaj svijet, a po njemu smrt (Rim 5,12-17). Univerzalnost grijeha i univerzalnost spasenja; milost kao naklonost Božja prema čovjeku; Kristova zastupnička zadovoljština na križu: euharistija kao spomen čin našeg spasenja.
3. **Teologija stvaranja:** Sve je stvoreno za dobro stvorenja i na slavu Božju; Bog kao stvoritelj i održavatelj; čovjek kao suradnik Božji; stvaranje iz ničega.
4. **Posljednje stvari svijeta i čovjeka:** kolektivna i individualna eshatologija, jednostupanjska i dvostupanjska eshatologija; sudnji dan u Starom i Novom zavjetu; trpeća i slavna Crkva, općinstvo svetih, uskrsnuće mrtvih i život vječni.
5. **Sakramenti:** ustanovljenje; pitanje materije i forme; sakramenti inicijacije, medicinalni i staleški sakramenti; slika trsa i loze (Iv 15,1-11); egzistencijalna suočenost Krista i njegovih učenika; razlika između sakramenata i sakramentala; djelitelji sakramenata.

VII. MORALNA TEOLOGIJA

1. **Bog poziva u moralnom zakonu:** moralna norma; moralni zakon – narav; vječni zakon, naravni moralni zakon, božanski pozitivni zakon, ljudski zakon i „epikeja“; moralna situacija – pojam i elementi konkretne situacije; naša spoznaja konkretne Božje dispozicije. **Bog poziva u savjesti:** narav savjesti – pojam moralne savjesti; pojam i značenje savjesti u Bibliji; koncilski nauk o savjesti; savjest kao „glas Božji“. Savjest kao sud – prosuđivanje čina; virtualna dvostrukost suda savjesti; ovisnost moralnog čina o savjesti; sigurna i nesigurna savjest; potrebna sigurnost i sigurnost suda o izvršenju čina. Savjest kao norma – moralna

snaga istinite i sigurne savjesti, moralna snaga nesavladivo pogrešne savjesti, savladivo pogrešna savjest i sumnjiva savjest.

2. **Moralnost ljudskog djelovanja:** Otklanjanje nesigurne savjesti. Razvoj i formacija savjesti. Savjest i moralne vrednote. Odnos savjesti i autoriteta – savjesti i Učiteljstva. Prava osobne savjesti. Skrupuloznost: opis fenomena i psihološko razmatranje. Moralnost ljudskog čina (*actus humanus* i *actus hominis*). Sloboda kao korijen moralnosti. Ljudsko djelovanje s moralnog stajališta. Trostruki izvor moralnosti.
3. **Bogoštovlje i kreposti.** Bogoslovne kreposti. Dužnosti vjere i grijesi protiv vjere. Kriza nade i grijeh očaja. Ljubav prema bližnjemu. Plodovi kreposti ljubavi i grijesi protiv kreposti ljubavi. Bogoštovlje: Molitva, slavlje nedjelje, grijesi protiv bogoštovlja. Stožerne kreposti: Važnost i uloga kreposti razboritosti. Nužnost kreposti pravde. Uloga kreposti jakosti i umjerenosti. **Pomoć za duhovni rast:** Božja prisutnost. Vjernost milosti. Duhovno vodstvo: tehničke i moralne kvalitete duhovnog vođe. Dužnosti duhovnog vođe. Vođena osoba (kvalitete).
4. **Bioetika.** Bioetika nastanak znanosti i terminologija. Bioetička načela. Genetički inženjering: problematika matičnih stanica. Kloniranje. Poštivanje dostojanstva ljudskog embrija: dopuštenost eksperimentiranja. Problematica pobačaja. Medicinski potpomognuta oplodnja. Prenatalna dijagnostika. Eksperimentiranje. Eutanazija. Ekologija i etika.
5. **Spolni i ženidbeni moral.** Antropologija ljudske spolnosti. Spolnost u kontekstu kršćanskog otajstva. Etičke manipulacije u shvaćanju žene i feminizam. Značenje supružništva i bračnog čina. Problematica predbračne ljubavi. Moral odgovornog rađanja. Osmisljavanje spolnosti u redovničkom/celibatskom životu. Osnovno o homoseksualnosti i pastoralnom pristupu u tom kontekstu.

VIII. PASTORALNA TEOLOGIJA

1. **Povijest pastoralne teologije:** Promišljanje nad praksom u Novom Zavjetu. Počeci pastoralne teologije u prvoj Crkvi. Pastoralna teologija na hrvatskom jeziku. Posttridentska manualistica. Pastoralna teologija – samostalna teološka disciplina. Drugi vatikanski koncil i pastoralna teologija. Zadaci pastoralne teologije. Izvori pastoralne teologije.
2. **Pastoralna teologija:** Materijalni i formalni objekt pastoralne teologije. Metodologije pastoralne teologije (aplikativna metoda, metoda vidjeti-prosuditi-djelovati, teološko-empiričko-kritička metoda). Metoda pastoralnog raspoznavanja (faze i dimenzije). Načelo inkarnacije. Teorija prakse.
3. **Pastoralna sociologija i psihologija.** Izazovi za crkveno djelovanje (komunističko društvo, tranzicijsko društvo, postkomunističko društvo, multireligijsko društvo), Crkva u postkomunističkom društvu. Društvena prisutnost Crkve. Aktualna pastoralna područja u postkomunističkom društvu. Pastoralna psihologija: Psihološki temelji vjere. Psihološke

zapreke vjere (individualno psihološke zapreke, osjećajne i voljne zapreke). Socijalno psihološke zapreke. Vjersko psihološke zapreke. Psihološki odnos između svećenika i svijeta. Hodegetika (Sustavi pastoralnog vodstva, uvjeti pastoralnog vodstva, tipovi pastoralnog vodstva, duhovno vodstvo, pastoralno savjetovanje).

4. **Pastoral župne zajednice.** Razlozi krize i teologija župne zajednice. Nova evangelizacija i župni pastoral. Evangelizacijsko preustrojstvo crkvenih struktura. Suvremeno poimanje župne zajednice kao višeoblične i dinamične pastoralne strukture. Dušobrižnik u vrtlogu društvenih promjena. Volonterstvo kao oblik crkvenog služenja. Prema „planu i programu“ u pastoralnom djelovanju – načela, mogućnosti i teškoće.
5. **Pastoral braka i obitelji.** Brak i obitelj od „početka“ do danas (Brak i obitelji do Tridentinskog sabora, poimanje braka od Tridentskoga do Drugoga vatikanskog sabora, Drugi vatikanski sabor o braku i obitelji). Sveti Ivan Pavao II: (*Familiaris consortio*). Istanbulska konvencija (ideologija roda). Direktorij za obiteljski pastoral u BiH. Pastoralna strategija pape Franje: (*pastoral prema pobudnici Evangelii gaudium*) *Amoris laetitia*. Pastoral i takozvana „neredovita“ stanja braka i obitelji: Integralni obiteljski pastoral. Pastoral milosrđa i prihvaćanja: Načelo postupnosti. Pastoralno razlučivanje i integriranje.

IX. LITURGIKA

1. **Narav i značenje liturgije.** Tumačenje i povijest liturgije. Narav liturgije. Opseg i područje liturgije. Nosilac i subjekt liturgije. Mjesto liturgike ili znanosti o liturgiji unutar teološkog studija na teološkim učilištima prema prvom dokumentu II. vatikanskog sabora liturgijskoj konstituciji *Sacrosanctum Concilium*.
2. **Liturgija kroz povijest s posebnim osvrtom na rimske obrede.** Razdoblje početaka. Kršćansko bogoslužje od 4. do 6. stoljeća. Zapadne liturgije u srednjem vijeku. Od Tridentskog do II. vatikanskog sabora. Drugi vatikanski sabor i posaborski razvoj u duhu prvog dokumenta II. vatikanskog sabora liturgijske konstitucije *Sacrosanctum Concilium*.
3. **Liturgijski pokret Crkve u Hrvata.** Znanstveni rad na području liturgike. Prijevodi liturgijskih knjiga u bogoslužju. Liturgijski apostolat. Apostolat liturgijske obnove. Obnova crkvenog pjevanja. Pobornici i protivnici liturgijske obnove. Uspjesi i neuspjesi liturgijske obnove.
4. **Bogoslužni sastanak kao proces verbalne i neverbalne komunikacije.** Mjesto i uloga liturgijskog jezika u govornoj komunikaciji. Bogoslužni jezik Crkve u Hrvata. Govor liturgijskih znakova. Liturgija i pučka pobožnost. Liturgija i ekumena. Glazba u bogoslužju. Pitanje sposobnosti za liturgiju u današnje vrijeme.

5. **Crkvena godina u životu Crkve.** Temporal i Sanktoral. Židovski blagdanski kalendar. Kristov pashalni misterij srce crkvene godine. Nedjelja kao praslavlje pashalnog misterija. Uskrs i uskrnsni blagdanski krug. Božić i njegov blagdanski krug. Vrijeme kroz godinu. Sanktoral crkvene godine. Nacionalni liturgijski kalendar Biskupske konferencije BiH. Dijecezanski, redovnički i imendanski kalendar.

X. CRKVENA POVIJEST

1. **Crkva u kasnom Srednjem vijeku:** Križarski ratovi: povod i motivi, značajniji križarski pohodi (1., 3., 4.), križarski redovi, ocjena križarskih ratova. Krivovjerja: okolnosti i pogodnosti nastanka, najpoznatiji krivovjerni pokreti. Inkvizicija: razlog osnivanja, Veronska sinoda, proces i ishodi, španjolska inkvizicija.
2. **Crkva od Francuske revolucije do Prvog vatikanskog koncila:** Francuska revolucija – odnos prema Crkvi i posljedice. Crkva nakon revolucije: karakteristike, katolički konzervativizam i liberalizam. Pio IX. – *Syllabus*. Prvi vatikanski sabor: pitanje papine nezabludivosti i konstitucija *Pastor aeternus*.
3. **Crkva u Hrvata u ranom Srednjem vijeku:** Dolazak Hrvata i njihovo pokrštavanje. Ninska biskupija. Splitski sabori 925. i 928. Osnutak biskupija: Bosna, Hum, Tribunia.
4. **Crkva i Osmanlije:** Osmanska osvajanja i posljedice. Položaj katolika u Osmanskom carstvu (opća načela, progonstva i porezi, Fojnička ahd-nama). Prelasci katolika na islam: vrijeme, činjenice, okolnosti. Prelasci katolika na pravoslavlje: činjenice i uzroci.
5. **Crkva na hrvatskom prostoru u vrijeme i poslije II. svjetskog rata:** Crkva u Hrvata i NDH – opća načela. Crkva i pitanje vjerskih prijelaza. Crkva i židovsko pitanje u NDH. Stradanje Crkve (svećenika i vjernika) u ratnom i postratnom vremenu – „Bleiburška tragedija“. Crkva u komunističkoj Jugoslaviji od 1945. do 1966.

XI. EKUMENSKA TEOLOGIJA

1. **Nastanak i razvitak ekumenskoga pokreta općenito:** među protestantima; uključivanje pravoslavnih Crkava; Katolička Crkva i ekumenski pokret: Pio XII., *De motione oecumenica* (1949.), Tajništvo za promicanje kršćanskoga jedinstva (1960.).
2. **Nastanak, struktura i osnovne oznaće Dekreta *Unitatis redintegratio* (1964.):** podrijetlo i razvitak značenje pojma „ekumena“, katolička načela ekumenizma, jedna i jedincata Crkva, podjela među kršćanima je trostruko zlo, *tria vincula*.
3. **Provođenje ekumenizma:** *elementa Ecclesiae*, duhovni ekumenizam, *communicatio in sacris*, Crkve i crkvene zajednice odijeljene od Rimske apostolske stolice.

4. **Sakramenti (svete tajne) u Pravoslavnoj Crkvi**, djelitelj sakramenata, neizbrisivi pečat (neponovljivi sakramenti), pitanje epikleze, pitanje (ne)razrješivosti ženidbe. Bezgrešno začeće BDM, Uznesenje BDM, proizlaženje Duha Svetoga, papinski primat i nezabludivost, posljednje stvari.
5. **Drevne Istočne Crkve**: Nestorijanci (povijest i teologija; katolički nestorijanci, Kaldejci, Tomini Kršćani). Monofiziti (povijest i teologija; Jakobiti, Armenci, Kopti, Etiopljani).

XII. KANONSKO PRAVO

1. **Božji narod – mjesna Crkva**: pravno poimanje župe (kann. 515; 518); župnik vlastiti pastir (kann. 519-520; 526), uvjeti za postavljanje župnika, procjena kandidata i imenovanje (kann. 521-524); župnikova službe upravljanja, poučavanja i posvećivanja (kann. 528-530); prestanak župničke službe (kan. 538); župno pastoralno vijeće (kan. 536); župno ekonomsko vijeće (kan. 537).
2. **Božji narod**: pojam, obveze i prava vjernika laika (kann. 224-231); njihovo sudjelovanje u posvetiteljskoj (kann. 230; 835, §4; 861, §2; 910, §2; 943; 1112, 1168), naučiteljskoj (kann. 211; 225; 229; 231; 759; 774, §2, 776; 851; 1063) i službi upravljanja u Crkvi (kann. 228, §2; 363; 377, §3; 443, §4; 463, §1-2; 483; 492, §1; 494; 512, §1; 517, §2; 519; 524; 536, §1; 537; 956; 1282; 1421, §2; 1424; 1428, §2; 1435; 1437; 1483; 1528; 1574; 1717, §1; 1718, §3. kanonsko poimanje Bogu posvećenoga života (kann. 573-574); evanđeoski savjeti (kann. 599-601); bit redovničkoga života (kan. 607); obveze i prava redovnika (kann. 601; 662-663; 665; 669; 671).
3. **Ženidba**: etimologija i definicija; sakramentalni (kan. 1055, §1; GS 48) i ugovorni karakter ženidbe (kan. 1055, §2); vrste ženidbi; bitna svojstva i svrha ženidbe (kann. 1055-1056); privola čini ženidbu (kan. 1057, §1); uvjeti za valjano sklapanje ženidbe; ženidbene zapreke općenito (kann. 1073-1082): pravni učinak, vrste, podjeljivanje oprosta (redovito, pridržano Apostolskoj Stolici, smrtna pogibelj); parnice za proglašenje ništavosti ženidbe (kann. 1671-1691); parnice rastave ženidbenih drugova (kann. 1692-1696).
4. **Vremenita crkvena dobra**: pravno poimanje vremenitog dobra u Crkvi i vrste (kan. 1257); pravo Crkve na vremenita dobra i njihova svrha (kan. 1254-1262); načini stjecanja vremenitih dobara (kann. 1259-1267) i upravljanje njima: vlast Rimskog prvosvećenika (kan. 1273), briga i dužnosti mjesnog ordinarija (kan. 1276); obveze upravitelja s obzirom na vremenita dobra (kan. 1284); ekonom i ekonomsko vijeće (kann. 492-494; 1277-1278; 1280); izvanredni poslovi upravljanja (kan. 1281); otuđenje vremenitih dobara (kann. 1291-1293; 1295-1296): mjerodavna vlast i uvjeti za otuđenje, nezakonita otuđenja i odgovornost za nastalu štetu.
5. **Kažnjiva djela i kazne u Crkvi**: pojam kažnjivog djela (kan. 2195, §1 CIC 1917), prirođeno i vlastito pravo Crkve kažnjavati (kan. 1311); pojam kazne (kan. 2215 CIC 1917); vrste kaznenih mjera u Crkvi (kan. 1312); kazne izopćenja *latae sententiae* u važećem Zakoniku kanonskog prava (kann. 1364, §1; 1367; 1370, §1; 1378, §1; 1382; 1388, §1; 1398).

XIII. RELIGIJSKA PEDAGOGIJA I KATEHETIKA

1. **Religijska pedagogija i katehetika (identitet):** modeli i kriteriji razlikovanja i uzajamne upućenosti; religijska pedagogija kao teološka i pedagoška znanost o religioznom (vjerskom) odgoju i obrazovanju.
2. **Temeljni ciljevi i zadaće crkvene kateheze (odgoja u vjeri)** u procesima evangelizacijskog poslanja i djelovanja Crkve; etimološko, tradicijsko i suvremeno značenje kateheze u ostvarivanju cjelovita vjerskoga odgoja; odgojni i obrazovni sadržaji, ciljevi i zadaće religioznog odgoja i kateheze u procesima sazrijevanja i rasta osobe do pune ljudske i religiozne zrelosti - „savršena čovjeka“ do dobi Kristove punine (Ef 4, 22-24).
3. **Didaktično-metodički pristupi (sustavi),** socijalni oblici nastave, nastavne metode i sredstva u nastavi vjeronomućnosti; rad s biblijskim tekstovima u nastavi vjeronomućnosti; struktura i priprema nastavnoga sata; vježbanje, ponavljanje i vrjednovanje u nastavi vjeronomućnosti.
4. **Identitet školskoga vjeronomućnosti i župne kateheze:** programski sadržaji i ciljevi vjeronomućnosti u osnovnoj školi (antropološki, teološki i društveno-kulturni razlozi); sadržajni i metodološki temelji župne kateheze; Celebratio catechetica kao župni model.
5. **Vjeronomućnost i kateheza djece i predadolescenata (osnovna škola):** razvojna faze i obilježja pojedinih dobi; vjersko-odgojni sadržaji i naglasci (vjera, sakramenti, moral) religioznog odgoja te dobi; provedbene odrednice školskih vjeronomućnih programa, udžbenika i nastave: tematske cjeline i teme, ciljevi, sadržaji, metodičke upute, vrjednovanje.

XIV. DRUŠTVENI NAUK CRKVE

1. **Općenito o pravednosti.**
2. **Društvena pravednost.**
3. **Pojam, narav i metodologija.**
4. **Temeljni dokumenti – doprinos razvoju društvenog nauka.**
5. **Temeljna načela:** dostojanstvo ljudske osobe i njezina prava, opće dobro, opća namjena dobara, supsidijarnost i solidarnost.